

Zaščita otrok in mladih

Področje uporabe in načela

Ta pravilnik o zaščiti otrok in mladih (v nadaljevanju »pravilnik«) velja za vse osebe, ki so zaposlene v organizaciji *MNOM – Muzej narodne osvoboditve Maribor* (v nadaljevanju »MNOM«) ali ki opravljajo prostovoljsko ali študentsko delo v MNOM in delajo z otroki ali mladimi.

Po UNCRC definiciji se kot otrok smatra »vsaka oseba pod 18. letom starosti«.

Vsak otrok je potencialno lahko žrtev zlorabe in izkoriščanja. Zaradi različnih socialno-ekonomskih faktorjev so nekateri otroci morebiti bolj ranljivi. MNOM se zaveda pomembnosti zaščite vseh otrok, ne glede na njihov spol, versko pripadnost, raso, spolno usmerjenost, etnično pripadnost in kulturo pred kakršnimikoli oblikami emocionalne, fizične in spolne zlorabe ter zanemarjanjem in/ali izkoriščanjem. Zato si MNOM prizadeva otroke zaščititi pred morebitno zlorabo in/ali izkoriščanjem, za kar bodo uporabljena vsa ustrezna sredstva, da se zlorabe in izkoriščanja prepreči in/ali pomaga otroku, ki so mu bile kršene pravice. MNOM se bo odzval na vse prijave dejanske ali morebitne zlorabe, ne glede na izvor ali identiteto prijavitelja ter ne glede na identiteto obtožene osebe. Dokument zato vsebuje navodila o pravilnem obnašanju do otrok, kot tudi informacije o usposabljanju osebja in postopku prijave.

Cilji tega dokumenta so preprečitev zlorabe otrok in omejitev morebitnih incidentov tako med otroci, kot tudi v interakcijah med odraslimi in otroci. Otroci se morajo zavedati svojih pravic, prav tako morajo o tem biti obveščeni tudi vsi ljudje in/ali institucije, povezane z MNOM. Okolje mora biti varno, pravično in odprto do diskusij o morebitnih zlorabah, kot mora biti tudi tesno povezano z organi, odgovornimi za obravnavo zlorab. Samo tako lahko skupaj otroke tudi zaščitimo.

Ta pravilnik temelji na skupku načel, ki izhajajo iz Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah (UNCRC), Evropske konvencije o človekovih pravicah, Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo ter komentarja št. 13 (2011) Odbora ZN za otrokove pravice, ter vključuje naslednja načela:

- neopravičljivost kakršnega koli nasilja nad otroki; vsako nasilje nad otroki je mogoče preprečiti;
- za na otrokovih pravicah temelječi pristop k varstvu in zaščiti otrok je potrebna sprememba paradigme v smeri spoštovanja in spodbujanja človeškega dostojanstva ter telesne in duševne celovitosti otrok kot posameznikov s pravicami namesto razumevanja otrok predvsem kot »žrtev«;
- koncept dostojanstva zahteva prepoznavanje, spoštovanje in zaščito vsakega otroka kot nosilca pravic ter kot edinstvenega in dragocenega človeškega bitja

z individualno osebnostjo, značilnimi potrebami, interesi in zasebnostjo;

- v vseh postopkih odločanja je treba sistematično spoštovati pravice otrok do tega, da so slišani in da so njihova mnenja ustrezno upoštevana, strategije in programi varstva in zaščite otrok pa morajo temeljiti na njihovem opolnomočenju in vključevanju;
- spoštovati je treba pravico otrok, da je pri vseh zadevah, ki jih vključujejo ali zadevajo, glavno vodilo njihova blaginja, zlasti kadar so žrtve nasilja pa tudi pri vseh preventivnih ukrepih.

Rekrutiranje osebja

MNOM se zaveda pomembnosti zaščite otrok. Pri novih zaposlitvah in delu z otroci MNOM preveri nekaznovanost osebe, ki bo zaposlena ali pa sodelovala pri delu z MNOM kot prostovoljec/prostovoljka. Če je oseba bila kadarkoli kaznovana ali pa zavrne preverbo nekaznovanosti, se kandidat/kandidatka zavrne. Vsi novi sodelavci/sodelavke, ki bodo delali z otroci, dobijo temu ustrezno tudi primerno usposabljanje in so tudi informirani o politiki zaščite otrok in mladih.

Protokoli ravnanja

Kodeks ravnanja MNOM vključuje smernice o primernem vedenju osebja in uslužbencev do otrok. MNOM spodbuja zaposlene, da si razlagajo kodeks v duhu transparentnosti in zdrave pameti, pri čemer bi morale imeti največji pomen koristi otrok.

Kodeks ravnanja je potreben za določitev tega, kaj pomeni primerno in neprimerno vedenje do otrok, ter za zagotovitev, da vsi zaposleni jasno razumejo te smernice in se jim prilagodijo. Kodeks ravnanja vključuje tudi smernice o primernem vedenju otrok do drugih otrok, zlasti pri projektih, ki temeljijo na otrocih in pri katerih sodelujejo otroci.

Spodaj je seznam obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati vsi zaposleni v organizaciji MNOM:

- Pri svojem ravnanju vedno upoštevajte mladoletne, njihovo psihofizično dobro počutje in temeljne pravice, vključno s pravico do sodelovanja in izražanja.
- Vzdržite se dejanj ali stališč, ki bi lahko mladoletnike spravila v težave ali nevarnost.
- Vzdržite se vedenja, ki predstavlja negativen zgled za mladoletnike.
- Vzdržite se kakršnih koli spolnih dejanj z mladoletnimi osebami.
- Vzdržite se poniževanja, omalovaževanja ali spravljanja mladoletnikov v občutke sramu ter se izogibajte vsem oblikam nasilja, zlorabe, zapustitve in izkoriščanja otrok, vključno z izogibanjem neprimernemu jeziku.
- Vzdržite se vsakršne diskriminacije mladoletnikov. Do vseh mladoletnih oseb imejte enak odnos, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, versko ali politično prepričanje samega mladoletnika ali njegovih/njenih staršev ali skrbnikov;

- Ne dopuščajte in ne sodelujte pri vedenju mladoletnikov, ki velja za nezakonito ali žaljivo ali ki ogroža njihovo varnost.

Smernice za komuniciranje

Kot je izpostavljeno v smernicah organizacije UNICEF o »Razvoju politike in postopkov za zaščito otrok«, smernice za komuniciranje vključujejo bistvene in čim več zaželenih elementov:

- Dopustite, da posamezniki sami izražajo svoja stališča, namesto da drugi govorijo v njihovem imenu; izpostavite sposobnost ljudi, da sami prevzamejo odgovornost in ukrepajo.
- Točno in uravnoteženo predstavljanje otrok s poudarkom na njihovem dostojanstvu in ob čim večjem upoštevanju njihovega socialnega, kulturnega in gospodarskega okolja.
- Uravnoteženo predstavljanje tudi v primerih, ko so posamezniki »žrtve« (priporočljiva uporaba slik oziroma pripovedi »prej« in »potem«).
- Natančno predstavljanje otrok: izogibajte se manipulaciji ali senzacionalizmu v besedilu in slikah; poudarek na dostojanstvu.
- Vzpostavite sistem pisnega soglasja za uporabo vizualnega gradiva organizacije s strani zunanjih posameznikov oz. organizacij, ki vključuje tudi posledice za kršitve.
- Izogibajte se ponižujočemu, sramotilnemu jeziku in slikam; netočnemu posploševanju; kakršni koli diskriminaciji; prikazovanju slik izven konteksta (poskusite dodajati informativne podnapise k slikam);
- Otroci morajo biti na slikah primerno oblečeni in ne smejo biti v spolno izzivalnih položajih.

Varovanje osebnih podatkov

MNOM se zavezuje, da bo ravnal v skladu s standardi varstva osebnih podatkov pri fotografijah, videih, osebnih informacij otrok in mladih, kot tudi pri drugih oblikah procesiranja informacij.

Za uporabo slik za namene komuniciranja z javnostjo/zbiranje sredstev/ ozaveščanje je potrebno v največji možni meri pridobiti dovoljenje otroka/skrbnika/odgovorne osebe vrtca ali šole. Vsaka informacija glede otrokove preteklosti, zdravstvene zgodovine in družinskega ozadja mora biti obravnavana diskretno in previdno.

Spletne strani in komunikacijska sporočila ne smejo vsebovati nikakršnih osebnih in fizičnih podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, kje se otrok nahaja in ki bi ga lahko ogrozili. Otroci na slikah in/ali videih morajo biti oblečeni primerno in ne smejo biti v spolno izzivalnih položajih.

Pred fotografiranjem in/ali snemanjem otrok vedno prosite za njihovo dovoljenje, razen v izjemnih okoliščinah. Prav tako je otrokom in mladim potrebno tudi jasno in razumljivo razložiti, kako bodo njihove informacije, slike in/ali filmi uporabljeni.

S temi smernicami varujemo in spoštujemo privatnost otrok in mladih.

Usposabljanje osebja

Ščitenje pravic otrok in mladih je obvezno za vse zaposlene in sodelujoče v MNOM. Vsi zaposleni morajo biti seznanjeni z vsebino dokumenta o zaščiti otrok in se je tudi dosledno držati. MNOM zagotavlja, da imajo vsi zaposleni, ki delajo z otroci in mladimi osnovno znanje o zaščiti in varovanju otrok, kot tudi znanje o preventivi nasilnih in ne-nasilnih (verbalnih) obnašanj. V primeru, da se osebje MNOM želi o temi še dodatno izobraziti, MNOM omogoči dodatna usposabljanja na temo preventive nasilja in intervencije.

Protokoli poročanja in odzivanja

MNOM se zavezuje, da bo o vseh pomislekih glede zaščite otrok nemudoma poročal lokalnim in nacionalnim organom ter v okviru pristojnosti organizacije sprejel ustrezne ukrepe za zaščito otroka pred nadaljnjimi škodljivimi vplivi.

MNOM opredeljuje splošni postopek za imenovanje vodje ter za prijavo in obravnavanje suma slabega ravnanja, zlorabe ali izkoriščanja ranljivih otrok.

Konkretno MNOM določa, da;

- v okviru ustanove, direktorica opravlja vlogo kontaktne osebe, ki je odgovorna za zaščito mladoletni oseb in ki je odgovorna za sprejemanje in obravnavo vseh prijav zlorabe otrok ali najstnikov;
- bo kontaktna oseba, ko je na to opozorjena, začela s postopkom preiskave o tem, ali je prišlo do domnevne zlorabe, ter bo po posvetovanju z upravnim in nadzornim odborom ter zaposlenimi sprejela vse ustrezne ukrepe.

Prijava in postopek prijave

Postopek prijave mora biti jasen in enostavno dostopen ter zagotavlja skladnost z višjimi interesi otroka in dvema ključnima vrednotama:

- Zaupnost: imena oseb, ki so podale prijavo, predmet prijave in identiteta obtožene osebe ne bodo objavljeni, razen če bo prijava obravnavana na sodišču in bo potrebno zaslišanje prič;
- Lojalnost: obtoženi osebi, ki je del zaposlenih, honorarnih ali zunanjih sodelavcev MNOM, bo organizacija nudila podporo v najširšem okviru svojih zmogljivosti in možnosti ter bo na podlagi pravnega načela domneve nedolžnosti veljala za nedolžno, dokler ni dokazano nasprotno.

Vsako domnevno kršitev pravilnika je treba prijaviti in preveriti v skladu s samim pravilnikom in z njim povezanim splošnim postopkom.

Vsaka kršitev pravilnika predstavlja disciplinsko kršitev, ki je lahko v najhujših primerih kaznovana tudi z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi v skladu z veljavno delovnopravno zakonodajo.

Postopkovni ukrepi, ki jih lahko sprejme kontaktna oseba, vključujejo, a niso omejeni na:

- zbiranje informacij in dokumentacije o dogodku;
- izvedbo notranje preiskave (vključno z razgovori s pričami);

- začasno prepoved opravljanja dejavnosti prijavljeni osebi v času trajanja preiskave, če so te dejavnosti povezane s projekti z otroki in ranljivimi odraslimi;
- obvestitev obtožene osebe o pritožbah zoper njo;
- omogočitev osumljeni osebi, da predstavi svojo različico relevantnih dogodkov, preden je sprejeta kakršna koli odločitev o krivdi oziroma nedolžnosti;
- zagotovitev zaščite ter psihološke in socialnoekonomske podpore žrtvi;
- zagotovitev obveščenosti oseb, ki so podale prijavo, o poteku sproženega postopka;
- obvestitev pristojnih organov v primeru domneve kaznivega dejanja.
- Enak postopek mora biti izveden v primeru, da zaposleni v MNOM zazna tveganje ali zlorabo otrok. To mora prijaviti direktorici, ki primer analizira in ga prijavi pristojnim organom.

Zaščita otrok zunaj organizacije

Vsaka podana obtožba glede kršitve otrokovih pravic bo obravnavana z vso resnostjo in bo, z vsemi morebitnimi dokazi in potrebnimi informacijami, posredovana pristojnim organom.

Ker je zaščita otrok in mladih stvar celotne družbe in vseh, je tudi stvar vseh organizacij in ljudi, s katerimi MNOM sodeluje, kot so vrtci, šole, univerze, sponzorji, novinarji, zunanji pogodbeniki, prostovoljci, drugi muzeji in kulturno-izobraževalne institucije. V nikakršni situaciji nasilje ni dovoljeno. Delavci ostalih institucij morajo spodbujati pozitivno in vključujoče okolje, otroke poslušati in tudi iskati znake morebitne zlorabe.

Revizija dokumenta

MNOM bo dokument o zaščiti otrok pregledal in po potrebi ustrezno dopolnil vsako leto.

Posledice za kršitve

MNOM je zavezan k zagotavljanju popolne zaščite otrok. V primeru, da obtožbo poda imenovana oseba iz preverljivega vira, je treba obtoženega posameznika suspendirati (ob polni plači, če je to potrebno), dokler ni končana neodvisna preiskava. Obvestilo in prijava nepravilnega ravnanja notranjih ali zunanjih sodelavcev lahko vključuje tudi prijavo policiji.

Maribor, 4. avgust 2023

Simona Tripkovič
direktorica

Muzej narodne osvoboditve Maribor
Ulica heroja Tomšiča 5, 2000 Maribor
Slovenija
Tel: +386 2 235 26 03
simona.tripkovic@mnom.si